

Trygge voksne på tur med små barn

Hvilke faktorer er med å påvirke små barns trygghet på tur?

Synne Wiker

[kandidatnummer: 16]

Bacheloroppgave

BNBAC3900

Trondheim, april 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning	3
1.1	<i>Oppgavens innhold og struktur</i>	4
1.2	<i>Begrepet voksenrolle</i>	4
2.0	Teori.....	5
2.1	<i>Trygge og tilstedeværende voksne</i>	5
2.2	<i>Rutiner og turorganisering.....</i>	7
2.3	<i>Barns premisser og medvirkning.....</i>	9
3.0	Metode	10
3.1	<i>Valg av metode</i>	10
3.2	<i>Intervju som metode.....</i>	10
3.3	<i>Planlegging av datainnsamling og adgang til felten</i>	11
3.4	<i>Utvalg av informanter.....</i>	12
3.5	<i>Beskrivelse av gjennomføring.....</i>	13
3.6	<i>Vurdering av intervjusituasjonens kvalitet</i>	14
3.7	<i>Analyse av datamaterialet</i>	14
3.8	<i>Etiske hensyn og personvern</i>	15
4.0	Funn og drøfting.....	16
4.1	<i>Trygge og tilstedeværende voksne</i>	16
4.1.1	<i>Fravær av trygge voksenroller.....</i>	17
4.1.2	<i>Barns gode naturopplevelser med trygge voksenroller</i>	18
4.2	<i>Rutiner knyttet til turorganisering</i>	19
4.2.1	<i>«Barna vet hvem de skal gå sammen med»- Rutiner hos barnegruppen.....</i>	20
4.3	<i>«Alt kommer an på barna» - På barns premisser.....</i>	21

5.0	Oppsummering	23
6.0	Litteratur.....	25
8.0	Vedlegg	27
	<i>Vedlegg 1- Samtykkeskjema.....</i>	<i>27</i>
	<i>Vedlegg 2- Intervjuguide</i>	<i>29</i>

1.0 Innledning

I min bacheloroppgave har jeg valgt å se nærmere på betydningen av trygge voksne på tur med små barn i barnehagen. Gjennom kvalitative intervjuer med barnehagelærere som har erfaring med å dra på tur med små barn i alderen 2-3 år, vil jeg forsøke å få innsikt i hvilke faktorer som er med på å påvirke barns trygghet knyttet til tur.

Bakgrunnen til at jeg har valgt temaet «*trygge voksne på tur med små barn*» er etter mine erfaringer i praksis. Min siste praksisperiode foregikk i en barnehage som hadde en fast turdag i uken. Dette var på en storbarnsavdeling. I løpet av en fem ukers praksisperiode fikk barnegruppen, og jeg som student, kun oppleve én tur. Det var flere grunner til at turdagene ble avlyst og utsatt. Fravær av faste voksne var den mest fremtredende grunnen. Jeg observerte ofte reaksjoner fra barnegruppen når de fikk beskjed om at det ikke ble tur på turdagen. Dette fikk meg interessert til å finne ut om dette er et scenario som foregår i flere barnehager, og ble derfor bakgrunnen for min bachelor. Jeg valgte å fokusere på de små barna i barnehagen, i denne oppgaven 2-3 åringer, på bakgrunn av egne erfaringer med og en genuin interesse for de små barna i barnehagen.

I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2021) står det under barnehagens verdigrunnlag at å møte barns behov for trygghet, omsorg og anerkjennelse er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen, samt å sikre at barn får ta de i og medvirke i deres egne barnehagehverdag (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 8). Rammeplanen (2021, s.19) nevner videre om barns medvirkning at barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning i henhold til Barnehageloven (2005, §3), og oppmuntre til at barna får en aktiv deltakelse i planlegging av barnehagens virksomhet. Trygghet og medvirkning er to faktorer som skal være fremtredende i barnehagens virksomhet og områder man som barnehagelærer skal legge til rette for og oppfylle. Dette er relevante områder knyttet til denne oppgavens tematikk.

På bakgrunn av forklaringene over, har jeg utarbeidet følgende problemstilling:

Hvilke faktorer er med å påvirke små barns trygghet på tur?

1.1 Oppgavens innhold og struktur

I kapittel 1 har jeg begrunnet valg av tema og utforming av problemstilling. Det er begrunnet ut fra egne erfaringer og aktualitet i barnehagen. Videre i kapittel 2 vil jeg gjøre rede for det teoretiske grunnlaget for oppgaven, knyttet til tematikk og problemstilling. Teorien er valgt ut fra empirien i datamaterialet og er delt opp i tre deler; *2.1 trygge og tilstedeværende voksne*, *2.2 rutiner og turorganisering* og *2.3 barns premisser*. I kapittel 3 redegjør jeg for valg av metode. Her forklares også utvalget av informanter og gjennomføringen av datainnsamlingen. Kapittel 4 dreier seg om funn og drøfting. Her benytter jeg meg av funn i datamaterialet, knyttet opp mot teorien skrevet i kapittel 2. Helt til slutt i kapittel 5 vil jeg oppsummere innholdet i oppgaven, og trekke en konklusjon.

1.2 Begrepet *voksenrolle*

I oppgaven benytter jeg meg i hovedsak av begrepene *voksenrolle* eller *ansatt*. Med begrepet *voksenrolle* henviser jeg til personer i personalet. Det samme gjelder begrepet *ansatt*. Dette enten om de er barnehagelærere, pedagogiske ledere, fagarbeider, assistenter eller vikarer. Dette for å inkludere alle stillinger i barnehagen, ikke bare barnehagelærere, som oppgaven baserer seg på.

2.0 Teori

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for det teoretiske grunnlaget for oppgaven basert på min problemstilling. Jeg har gjort en analyse av tematikker på bakgrunn av datainnsamlingen min, og ut i fra dette kommet frem til tre hovedpunkter av teori. Disse er *1) trygge og tilstedeværende voksne, 2) rutiner og turorganisering og 3) barns premisser*. Her har jeg inkludert det jeg ser på som mest relevant opp mot oppgavens problemstilling.

2.1 Trygge og tilstedeværende voksne

Å være til stede der barna er i barnehagen er en viktig del av barnehagelærers hverdag. Buas (2016, s.83) påpeker at det er viktig at den voksne er til stede i øyeblikket for å få med seg hva som skjer i samspillet med barna, og at denne evnen er avgjørende for å forstå barnas opplevelser i øyeblikket. Drugli (2017, s. 43) trekker frem at små barn krever mye tid og samspill med sine tilknytningspersoner. Fysisk og emosjonell omsorg er faktorer som er med på å bidra til nære og forutsigbare relasjoner til små barn, og det er av stor betydning at disse faktorene er stabile og vedvarende, for å kunne bygge en trygg relasjon (Drugli, 2017, s. 44).

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2021) har et sentralt fokus på hvordan barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg, når det gjelder trygghet og personalets ansvar. Omsorg ovenfor barn er en forutsetning for at barnet skal oppleve trygghet i barnehagehverdagen. Her legges det vekt på hva personalet skal utøve for å dekke disse behovene. Personalet skal sørge for at alle barn opplever trygghet og trivsel i barnehagen, at alle barn opplever å bli hørt, og i møte med barn vise omsorg og interesse for enkeltbarnet (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 15). Rammeplanens fokusområde forteller en som barnehagelærer hva man skal legge til rette for og oppnå i arbeidet med barn, og store deler av dette kan knyttes til friluftslivet i barnehagen.

Drugli (2017) forklarer at trygghet for de yngste barna handler mye om tilstedeværelse, altså at den voksne må være til stede for å gi barnet anerkjennelse og omsorg. Dette gjennom nær og tett kontakt, blikk eller ved å snakke til barnet for å trygge barnet i sine omgivelser. Det påpekes også at de yngste barnas behov for tilknytning og nærhet varierer, og at den voksne må tilpasse seg etter enkeltbarnets behov. Når tilknytningspersonen er tilstede og barnet føler seg trygg, åpner det for at barnet kan utfolde seg i samspill med andre barn (Drugli, 2017, s. 44). Dette understrekes av Broberg (2018), der voksenrollen sammenlignes med en trygg

havn. Den voksne sees på som en trygg havn for barnet. Dette er med på å beskrive den voksnes evne til å være en trygghet barnet kan vende tilbake til for opplevelse av trygghet, samtidig som den voksne er en trygg base for barns utforskning (Broberg, 2018, s. 32).

Videre om trygghet i barnehagen forklarer Røthle (2021) om hva trygghet for små barn handler om. Her belyses det at tryggheten handler om forutsigbarhet (Røthle, 2021, s. 133). Det henvises til forutsigbarhet knyttet til nærværet av barnehagelæreren. I jobben som barnehagelærer hender det til tider at det oppstår forstyrrelser eller nødvendige arbeidsoppgaver som gjør at den ansatte må forlate barnet, ved å for eksempel gå ut av rommet barnet er i. Når slike hendelser og avbrytelser av samspill skjer gjentatte ganger over lengre tid, belyser Røthle (2021) hvordan det kan påvirke forutsigbarheten barnet oppfatter når det gjelder tryggheten til den ansatte. Barnet vil kunne tolke tryggheten som mer uforutsigbar når barnehagelæreren forsvinner fra barnets nærvær. Dette understreker betydningen av en forutsigbar, tilstedeværende barnehagelærer i møte med de små barna (Røthle, 2021, ss. 133-134).

Trygge og tilstedeværende voksne i personalet har også en betydning for barns lek og utforskning i barnehagen. Öhman (2012, s. 191) understreker betydningen av trygghet for lek, og at barnet må vite at det har noen som ser det og kan vise bekræftelse, slik at det kan inngå i samspill med andre. Samlet sett er tilstedeværelse og tilknytning avgjørende faktorer for å skape trygghet og mulighet for utforskning og samspill for de yngste barna i barnehagen. I følge Drugli (2018) er tilstedeværende voksenroller en støtte til barns utforskning og læring. Barn er nysgjerrige av natur, og benytter mye av barnehagehverdagen til å utforske, leke og undersøke. Her trekker Drugli frem personalets rolle i å støtte opp under denne læringen og utforskningen, ved at den voksne er til stede og involverer seg i deres utforskning (Drugli, 2018, s. 30). Barn trenger påfyll av den voksens forklaringer og hjelp, ved behov. På den måten har barn muligheten til å utvide sine kunnskaper.

En slik trygg base i en voksen, kan også sees på som et utgangspunkt for barns friluftsliv. Som nevnt, er trygghet en forutsetning for barns utforskning. Barn må føle seg trygge på at de blir sett og anerkjent, for at de på tur skal kunne slippe seg løs nok til å utforske og teste sine grenser og evner (Neegaard, 2013, s. 16). På tur med små barn trengs det slike voksenroller i personalet, som kan fremstå som en trygg havn. En trygg havn barna kan vende seg til for hjelp, spørsmål eller oppdagelser. I friluftsliv og på tur kreves det barnehagelærere og personale som er tilgjengelige, engasjerte og tydelige (Neegaard, 2013, s. 17). Med slike

voksenroller i nærheten, vil barn kunne lære seg å stole på at de blir sett og at de kan få hjelp. Dermed kan barn bruke energien sin på å utforske og utvikle læringsprosesser i trygge omgivelser. Ved frafall av disse voksenrollene, blir situasjonen endret for barnet. Lekhal mfl. (2019) uttrykker at et frafall av disse trygge havnene i form av voksne, vil prege barns læringsprosesser ved at barnet i større grad vil fokusere energien sin på vanskelige følelser og ha mindre kvalitet til læringsprosesser og lek i samspill med andre (Lekhan et al, 2019, s.31).

2.2 Rutiner og turorganisering

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2021) trekkes det frem hva man som barnehagelærer skal legge til rette for eller oppfylle i arbeidet i barnehagen. Når det gjelder rutiner i barnehagen, forklares det i Rammeplanen at barn skal oppleve en trygg start i barnehagen, og bli kjent med barnehagens rutiner. «Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn» (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 21). Videre tas det opp hvordan personalet skal sørge for at barnet opplever tilhørighet og trygghet til å utforske, leke og utvikle seg (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 21)

En tur med småbarn i barnehagen må planlegges og det må skapes rutiner knyttet til å dra på tur, rutiner som er kjent både for personalet og barna. Lysklett (2013, s.82) forklarer at arbeidet med en tur, starter lenge før en går ut av døra i barnehagen. Her siktes det blant annet til forberedelser i personalet. Dette omfatter ulike arbeidsoppgaver som må gjennomføres av de ansatte. Disse forberedelsene inkluderer blant annet klargjøring av utstyr, planlegging både før og underveis på turen. Videre trekker Lysklett (2013) frem hva som er viktig å tenke på før en forlater barnehagens område. Det er viktig å ha gode rutiner med tanke på å pakke sekk og utstyr for de voksne. Her er det mange elementer som er en fordel å ha med på tur, og det anbefales dermed å lage en liste over det viktigste for å kunne etablere gode rutiner. En slik liste gjør også at personer som ikke er kjent med rutineene, for eksempel vikarer, kan ta del i forberedelsene før tur. Førstehjelpsutstyr, sitteunderlag og mobiltelefon trekkes frem som noen eksempler på viktige ting å pakke med, og på småbarnsavdelinger er også utstyr til bleieskift essensielt (Lysklett, 2013, ss. 84-85).

En sentral faktor når det gjelder små barn på tur, er riktig og god bekleddingen. Lysklett (2013) uttrykker at barnas trivsel på tur har mye å gjøre med deres bekledding. «En forutsetning for at det skal være fint for barna å være ute hele dagen, er at de har godt utstyr,

slik at de unngår å bli kalde eller bløte» (Lysklett, 2013, s. 84). Her legges det vekt på at klærne bør være lag på lag, med ull innerst og at personalet kler barna etter dagens vær. Et annet av bekleddningstipsene Lysklett (2013) kommer med, handler om hvordan barnas bekleddningen anbefales å være romslig. Dette er for å få nok luft mellom lagene, som fungerer isolerende. Samtidig som bekleddningen skal være romslig nok for å få disse isolerende lagene, er det også viktig å se til at bekleddningen ikke oppleves i overkant stor for barnet. Lysklett trekker frem at spesielt de minste barna kan oppleve det som utfordrende å bevege seg i uteklær som er alt for store (Lysklett, 2013, s. 83).

En forutsetning for å kunne dra på tur er å ha en bemanning som tillater en forsvarlig og sikker tur. Barnehageloven (2005) fastslår i §26 *Grunnbemanning* at å ha en grunnbemanning som sikrer det pedagogiske arbeidet er sentralt. Paragrafen lyder slik: «Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet» (Barnehageloven, 2005, §26). Dette skal være med på å legge føringer for at det skal være nok personer i personalet til å gjennomføre det planlagte pedagogiske arbeidet barnehagen legger opp til. Det er viktig å ha en bemanning som er tilstrekkelig til å ha tilsyn til alle barna, samtidig som personalet underveis må ta høyde for uforutsette hendelser og situasjoner som kan oppstå på tur.

Godt utarbeidet og kjente rutiner er en viktig forutsetning for å dra på tur med små barn. Rutiner er en del av barnehagehverdagen som bidrar til forutsigbarhet og sikkerhet. Særlig små barn trenger denne forutsigbarheten i hverdagen, for å oppleve trygghet i hverdagen (Drugli, 2018, s. 49). For barnet, vil det oppleves tryggere å ha gjøremål gjennom dagen som på forhånd er kjent. Som for eksempel at barnet er kjent med overgangssituasjoner fra et måltid til en utetid. Her er det personalets oppgave å utarbeide rutiner som fungerer, og gjøre disse rutinene kjent for barna (Drugli, 2018, s. 53).

Garderobesituasjoner er en rutinesituasjoner som er vel kjent i barnehagens hverdag. Dette er en relativt strukturert situasjon, der målet er å få barna inn i eller ut av uteklær. Dette kan ofte oppleves som en stressende situasjon, med mye oppgaver på samme tid. De små barna i barnehagen vil i garderobesituasjoner kreve mer fysisk hjelp til på/avkleddning enn eldre barn, og det kreves da at personalet samarbeider og kommuniserer godt, for å unngå en travel rutinesituasjon (Drugli, 2018, s. 55). Samtidig som det kreves god kommunikasjon og samarbeid, kan rutinesituasjoner føre til at personalet er mindre både sensitive og mindre stimulerende i rutinesituasjonene, kontra i frie lek situasjoner (Degotardi, 2010, i Drugli,

2018, s.34). Oppmerksomheten på oppgavene som må gjøres i rutinesituasjonen, kan være en faktor som gjør at personalet blir mer opptatt av rutine oppgaven, enn det viktige samspillet med barna.

2.3 Barns premisser og medvirkning

På tur med små barn er det sentralt å tenke på barnegruppens nivå og interesser. Å legge til rette for at barn har innflytelse på tur og destinasjon, krever et personale og barnehagelærere som er kompetente til å bruke sin kunnskap til å se mulighetene i uterommet (Fønnebø, 2021, s. 135). Videre forklares det at barnehagelærerens kunnskaper til å se steder i naturen og dets potensiale til barn utforskning og samspill, er en sentral del av det å legge til rette for barns trivsel på tur (2021, s. 137). Å se muligheten til en skog, det mystiske ved et tre eller spenningen rundt oppdagelse av dyr eller insekter på turen, og legge opp til muligheten for å stoppe ved uttrykk av barns interesse på tur. Når slike rammer er etablert i personalet, og personalet har kompetansen til å se barns uttrykk for interesse, forklarer Fønnebø at det er med på å styrke personalets endringskompetanse (Fønnebø, 2021, s. 139).

Barns medvirkning trekkes frem i Barnehageloven (2005) i paragraf §3 *Barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste*. Her forklares det at barn i barnehagen har en rett til å gi sitt uttrykk angående barnehagens daglige virksomhet og at deres synspunkter skal vektlegges i samsvar med deres alder og modenhet. Videre sier Barnehageloven at barn jevnlig skal få en mulighet til å ha en aktiv deltakelse i planleggingen av barnehagens virksomhet og pedagogiske arbeid (Barnehageloven, 2005, §3). Her fastslår Barnehageloven (2005) at barna har en rett til å være med å bestemme over egen hverdag, og det pedagogiske arbeidet som blir planlagt i barnehagen, samtidig som det presiseres at denne medvirkningen skal skje på barnets nivå ut fra dets alder og modenhet. Når det gjelder små barns medvirkning på barnehagehverdagen, er dette noe som må legges opp i forhold til barnets alder og modenhet, slik Barnehageloven (2005) uttrykker.

Medvirkning og hvordan sørge for at barnehagens virksomhet foregår på barns premisser, blir også bragt lys på i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2021). Her tar Rammeplanen et utgangspunkt i Barnehageloven (2005), som er nevnt i teorien over. Rammeplanen tekker frem at man som barnehagelærer har et ansvar for å være bevisst på barnets uttrykk, og tilrettelegge medvirkning hos barn ut fra deres utvikling og behov (Kunnskapsdepartementet, 2021, s. 19).

Drugli (2017) forteller at i jobben med små barn i barnehagen, er det naturlig at det blir størst vekt på voksenstyrte aktiviteter og rutiner. Videre forklares det at små barn må få medvirkning gjennom at de selv kan få velge hva de vil holde på med og hvor de vil være i situasjoner utenom disse voksenstyrte rutinesituasjonene (Drugli, 2017, s. 169). En overgangssituasjon fra for eksempel måltid til garderobe, vil det naturligvis være store innspill av styring fra de ansatte i barnehagen. Her forklarer Drugli (2017) at en trygg voksenrolle vil tillate at barn tøyser og tuller i en slik overgang, og gir barna frihet til å utfolde seg på eget initiativ innenfor den ansattes aktivitet eller rutine (Drugli, 2017, s. 169).

3.0 Metode

I metodedelen vil jeg gjøre rede for hvilken metode jeg har benyttet meg av i bachelorprosjektet. Jeg vil begrunne valg av metode, samt valg av informanter og tilgang til felten. Jeg vil forklare prosessen rundt innsamlingen av datamaterialet. Når det gjelder analysen av de innsamlede dataene, vil jeg gjøre rede for hvordan jeg gikk frem i analysen og hvilke temaer som kom til syne. Til slutt vil jeg trekke frem de etiske retningslinjene som inngår i prosessen, trekke frem kritikk knyttet til metoden og kvaliteten av gjennomføringen.

3.1 Valg av metode

Det finnes to hovedgrupper av metoder å velge mellom; kvalitativ og kvantitativ. Den kvantitative metoden er en metode som gir resultater i målbare enheter, som tall eller prosenter, mens en kvalitativ metode bringer frem meninger og opplevelser som ikke måles i en enhet (Dalland, 2017, s. 53). I mitt bachelorprosjekt har jeg valgt å ta i bruk en kvalitativ metode. Her finnes det ulike metoder å velge mellom, og jeg har valgt å benytte meg av et kvalitativt intervju. Kvalitativt intervju er en metode som er mye brukt og gir muligheten til å få detaljerte og fyldige beskrivelser av det som skal studeres (Johannesen et.al, 2016, s.143). Jeg har valgt å benytte meg av intervju som metode på bakgrunn av min problemstilling. Her har jeg tatt valget om at jeg vil få frem barnehagelærerens syn på betydningen av trygge voksne, og gjennom et intervju har jeg fått muligheten til å få frem nettopp dette.

3.2 Intervju som metode

Som nevnt ovenfor har jeg valgt å ha kvalitativt intervju som metode, for å få frem barnehagelærerens meninger og erfaringer rundt tematikken små barn på tur. Intervju er en svært vanlig metode å benytte seg av innen kvalitative innsamlingsmetoder, og i forkant av et intervju er det sentralt å opparbeide seg en forforståelse og teoretisk forståelse av temaene en

skal forske på knyttet til oppgavens problemstilling (Bergsland & Jæger, 2022, s. 32). Denne forforståelsen benyttet jeg meg av i arbeidet med å forberede en intervjuguide.

I forkant av intervjuet begynte jeg å utarbeide en intervjuguide. Jeg har valgt å benytte meg av et semistrukturert intervju og hadde på forhånd utarbeidet en intervjuguide med spørsmål og en bestemt rekkefølge. At intervjuet er semistrukturert vil si at det er utarbeidet en slik intervjuguide med spørsmål som skal dekkes, samtidig som det gir intervjueren rom til improvisasjon og til å stille oppfølgingsspørsmål til informanten (Johannesen et.al, 2016, s.146). Jeg ville ha en intervjuguide med spørsmål å forholde meg til, samtidig som jeg ville planlegge å ta høyde for informantens innspill. Å kunne legge til oppfølgingsspørsmål om jeg ville ha utvidede svar på, eller å kunne stille spørsmål til hendelser og eksempler informantene kunne komme med. Intervjuguiden ble delt i to deler. Den første delen omhandlet det praktiske knyttet til tur og organisering, med tanke på forberedelser og bemanning. Den neste delen omhandlet barnet og barnegruppen, med spørsmål knyttet til barns opplevelse av turen, fra informantenes synspunkt. Jeg valgte også å inkludere et avslutningsspørsmål, der jeg kunne spørre informanten «Er det noe du vil tilføye eller utdype av det vi har snakket om her?». På den måten kunne informanten selv oppsummere for sin egen del i slutten av intervjuet.

3.3 Planlegging av datainnsamling og adgang til felten

I starten av planleggingsfasen begynte jeg med å skrive et informasjons- og samtykkeskjema. Dette skjemaet forklarte hva informanten takker ja til ved å stille som informant. Dette skjemaet skrev jeg ut slik at jeg hadde det på ark, klart til at informantene kunne lese over og krysse av på intervjuet.

Jeg tok kontakt med barnehagen jeg ønsket å ha informanter fra, ved å ringe barnehagens styrer. Her gikk jeg inn på kommunens nettside. Jeg var på utkikk etter en natur barnehage eller friluftsliv barnehage, som hadde en småbarnsavdeling. Her fant jeg nummer til de aktuelle barnehagene jeg tenkte kunne være aktuelle opp mot min problemstilling. Her avtalte jeg dato og tidspunkt for intervjuet muntlig med barnehagen.

Adgang til feltet er noe jeg opplevde som en utfordring i denne prosessen. Bergsland og Jæger (2022, s. 43) utdyper når det gjelder adgang til felten, og trekker frem at barnehager ofte er vant til å ta i mot studenter både i praksis og i forbindelse med bachelorprosessen I planleggingsfasen av intervjuet, skulle jeg kontakte barnehager for å høre om det var noen som kunne vært interessert i å stille som informant til mitt intervju. Her brukte jeg kommunen

sin nettside for å finne telefonnumrene, og ringte inn til ulike barnehager, som jeg så på som potensielt passende informanter. Her opplevde jeg utfordringer med å finne barnehager og barnehagelærere som hadde tid, mulighet og kapasitet til å stille. Dette har ført til at jeg baserer min bacheloroppgave på to informanter, selv om jeg hadde et foreliggende ønske om å gjennomføre tre intervjuer. Denne beslutningen tok jeg etter gjennomføringen av de to første intervjuene, da jeg opplevde at de to første intervjuene har gitt meg nok data å basere oppgaven på, samtidig som jeg opplevde å få avslag på de resterende barnehagene jeg ringte inn til.

3.4 Utvalg av informanter

I utvalget av informanter valgte jeg å strategisk gjøre et utvalg av hvilke barnehager jeg ville kontakte. Å ta et slikt strategisk valg vil si at en velger ut informanter med spesifikke kunnskaper eller erfaringer som er relevant (Dalland, 2017, s.79). I dette tilfellet tok jeg kontakt med natur- og friluftsbarnhager. I samtale med barnehagene jeg ringte, oppga jeg visse egenskaper jeg ønsket hos en informant.

Jeg ønsket informanter som har utdanning innen barnehagelærer feltet og erfaring fra, eller jobb den dag i dag, på en småbarnsavdeling. I tillegg ønsket jeg at informantene hadde relevant erfaring angående å planlegge og gjennomføre turer i naturen med småbarn i alderen 2-3 år. Det var to informanter som ville stille til mitt intervju. Disse hadde begge de kvalifikasjonene jeg etterlyste. Begge informantene jobber i samme naturbarnehage, men på to ulike småbarnsavdelinger. Jeg velger å kalle de to informantene for *Informant 1* og *Informant 2*.

Informant 1 er utdannet barnehagelærer. Vedkommende gikk en treårig bachelorutdanning og hadde fordypning i kunst, kultur og kreativitet, men en stor interesse for friluftsliv. Informant 1 hadde jobbet flere år i en annen barnehage, men har de siste to årene vært ansatt ved denne barnehagen på en småbarnsavdeling. Informanten uttrykte at personen har gjennomgått jegerprøven, og hatt en oppvekst med mye turer og friluftsliv.

Informant 2 er også utdannet barnehagelærer, og hadde fordypning i mangfold knyttet til bacheloren. I tillegg har informant 2 180 studiepoeng i friluftsliv, etter gjennomført barnehagelærer utdanning. Informant 2 har siden 2011 jobbet i denne barnehagen. I starten jobbet informant flere år på storbarn avdelingen, men har de siste årene vært ansatt ved småbarn.

3.5 Beskrivelse av gjennomføring

Jeg hadde gjort en muntlig avtale med barnehagen om tidspunkt og dato for intervjuet, og dette forsikret barnehagen meg om at de noterte ned da vi gjorde avtalen. Da jeg dukket opp i barnehagen, fikk jeg beskjed om at barnehagelæreren jeg hadde avtalt med som skulle stille som informant, var borte fra barnehagen denne dagen. Dette gjorde at jeg som intervjuer ble stresset. Dette er noe som var med på å prege min rolle videre i gjennomføringen. Referenten jeg hadde med i intervjuet, ga meg også tilbakemelding på min egen rolle gjennom intervjuet.

De ansatte i barnehagen fant fort en ny informant som var villig til å stille til intervju. Her ble det dermed endring i mine planer. Den nye informanten hadde vognvakt og intervjuet foregikk derfor ute blant sovende barn i vogner. Dette var en endring jeg ikke hadde forberedt meg på, men den spontane endringen var med på å vise hvor tilpasningsdyktige man kan være som barnehagelærer. Det at den avtalte informanten var fraværende fra jobb denne dagen, ga meg inntrykk av at intervjuet var nødt til å utsettes. Med tanke på tidsskjemaet og fristene jeg personlig hadde satt meg, opplevdes dette stressende. Selv om det ble løst og nye informanter kunne stille, var rollen min som intervjuer enda preget. I ettertid har jeg reflektert over at jeg kunne gitt informantene mer rom til tenking og reflektering etter å ha spurt spørsmålene, men med tanke på den stressende innledende beskjeden, var jeg som intervjuer kjapp til å spørre oppfølgingsspørsmål ved stille tenkepauser. Det kan diskuteres om dette hadde en innvirkning på svarene informanten oppga.

Jeg innledet intervjuet med å hilse på informanten, introdusere meg selv og introdusere min referent som skulle notere. Denne nye informanten hadde ikke fått innsyn i mitt bachelorprosjekt eller samtykkeskjema, så jeg gikk gjennom dette med informanten, og samtykke- og informasjonsskjema ble underskrevet. Videre gikk jeg i gang med spørsmålene fra intervjuguiden. Med tanke på at intervjuet foregikk mens informanten hadde vognvakt ute, ble det naturligvis en del forstyrrelser i gjennomføringen. Informanten var nødt til å vugge vogner, trøste barn og være til stede for barna i mellom spørsmålene.

Etter å ha gjennomført intervjuet, kom det en barnehagelærer fra en annen småbarns avdeling for å spørre om det var noen spørsmål jeg trengte grundigere eller mer utfyllende svar på. Jeg og barnehagelæreren kom til enighet om å gjennomføre hele intervjuet med denne barnehagelæreren som informant, da vedkommende hadde tid og mulighet til dette. Dette intervjuet foregikk inne på et rom på avdelingen. Jeg og informanten satt ved siden av hverandre på et rundt bord, sammen med referenten som noterte. Med tanke på at dette

intervjuet foregikk inne på et avlukket rom, var det færre forstyrrelser i forhold til det første intervjuet.

Jeg valgte å ikke ta opptak av intervjuene, men å heller ha med en referent som noterte underveis. Referentene ble opplyst om informantenes personvern og rettigheter, slik at informantenes anonymitet ble opprettholdt. Å ha med referenten gjorde at jeg som intervjuer hadde muligheten til å fokusere i større grad på informanten og informantens svar, fremfor å fokusere på å notere.

3.6 Vurdering av prosjektets kvalitet

Når det gjelder kvaliteten av dette bachelorprosjektet er det enkelte faktorer som kan ha en innvirkning. Jeg valgte å gjennomføre kun to intervjuer, og disse i samme barnehage. Dette valgte jeg etter å ha opplevd utfordringer med å skaffe informanter. De to informantene er fra samme barnehage, noe som kan ha innvirkning på hvor vidt spekter av meninger kommer frem i intervjuet. På den andre siden er de to barnehagelærerne ansatt på ulike avdelinger, og har ulik utdanning og erfaringer, noe som er med på å bidra til ulike synspunkter.

Det ene intervjuet mitt ble gjennomført under en vognvakt. Her var det som nevnt tidligere, naturligvis et par forstyrrelser underveis i intervjuet. Dette kunne vært unngått med bedre planlegging, men tatt i betraktning at denne informanten stilte opp på kort varsel, hadde ikke de få forstyrrelsene en betydelig virkning på kvaliteten av intervjuet. Det at intervjuet ble holdt utendørs, bidro til at informanten kunne bedre beskrive tuområdene, da han pekte rundt og forklarte. Intervju med informant 2 ble holdt innendørs og hadde minimalt med forstyrrelser. Likevel var det ingen kvalitetsforskjeller på hvor utfyllende svarene fra de to informantene ble. Til tross for flere forstyrrelser på intervjuet til informant 1.

For å styrke validiteten av intervjuene, valgte jeg å ha med en referent til å notere, siden jeg valgte å ikke ta opptak av samtalen. Å ha med en referent gjorde at jeg som intervjuer kunne ta del i samtalen med fullt fokus, noe jeg som intervjuer opplevde som en fordel.

3.7 Analyse av datamaterialet

Etter gjennomføringen av intervjuet satt jeg igjen med et referat preget av skrivefeil og notater. Disse notatene ble renskrevet til en hel tekst, strukturert og forandret fra et muntlig preget skriftspråk til en mer skriftlig tekst. Å renskrive slike intervjunotater handler om å bevare mest mulig av det som ble sagt, samtidig som det som ikke er nødvendig for oppgaven blir plukket ut (Dalland, 2017, s. 89). Dette gjorde jeg like etter intervjuet var gjennomgått.

Da var intervjuene fortsatt ferske i minne. Det gjorde det lettere å huske hva informantene hadde sagt, slik at det kunne skrives inn der det var eventuelle hull i notatene.

Videre gikk jeg i gang med å systematisere og analysere datamaterialet, ved å benytte tematisk analyse. Thagaard (2018) forklarer tematisk analyse som en prosess der oppmerksomheten rettes mot datamaterialets temaer, hvor en sammenligner data fra informantene for å oppnå en dypere forståelse av tematikkene som blir nevnt (Thagaard, 2018, s. 171). Gjennom den tematiske analysen ble det lettere å identifisere og systematisere temaene, synspunktene og meningene til informantene opp mot hverandre.

Jeg satte datamaterialet inn i en tabell, der jeg hadde informant 1 og informant 2 sine svar satt opp mot hverandre, sortert etter spørsmål og temaer. Tabellen ble satt opp med 5 kolonner. Første kolonne inneholdt spørsmål fra intervjuguiden i rekkefølge. Den andre kolonnen inneholdt svarene fra informant 1, mens kolonne nummer tre var informant 2 sine svar. I kolonne nummer fire sammenlignet jeg svar fra informantene og skrev opp likheter og ulikheter mellom disse. I den siste kolonnen trakk jeg ut temaene som kom til syne i kolonnen med likheter og ulikheter. Samtidig som det i den siste kolonnen ble inkludert nøkkelord og sitater informantene kom med, som videre skal bli inkludert i oppgavens drøftingsdel.

Når analysen dreier seg om å sammenligne informantenes meninger, er det viktig å sammenligne dataene fra samme del av datamaterialet (Thagaard, 2018, s. 172). Jeg satte derfor opp informantenes svar på samme spørsmål opp mot hverandre i tabellen. På den måten kunne jeg lettere se likheter og forskjeller i informantenes budskap. Likheter, forskjeller og nøkkelord ble sortert ut fra informantens svar, og satt inn i tabellen. Ut fra denne sorteringen dukket det opp flere felles tematikker. De tematikken som var tydeligst fremtredende var *tilstedeværende voksne, rutiner og barns premisser*.

3.8 Etske hensyn og personvern

I forbindelse med innhenting av datamaterialet og planleggingen av dette, har jeg tatt en rekke etiske avgjørelser. I et bachelorprosjekt som dette må en ta hensyn til forskningsetikk.

Forskningsetikk handler om å ivareta personvernet til informantene og tilse at dataene blir behandlet på en hensiktsmessig måte (Dalland, 2017, s. 236). I forkant av mine intervjuer, utarbeidet jeg et informasjon- og samtykke skjema. Her ble det forklart ovenfor informantene hva det vil si å delta i mitt prosjekt, og hva slags betydning det ville hatt om de skulle trekke seg. Her la jeg frem at det er frivillig å delta, og informantene har muligheten til å trekke seg både før, under og etter intervjuet. Dette er noe informantene skrev under i forkant av

gjennomføringen av intervjuene. Her krysset informantene av et kryss, uten å signere med navn. Dette er med på å holde informantenes personopplysninger konfidensielle og anonyme.

4.0 Funn og drøfting

I denne delen vil jeg legge frem funnene som kom frem gjennom intervju og analyse, og drøfte dette. Funnene blir lagt frem innledningsvis i hvert avsnitt, hvor informantenes svar blir lagt frem. Informantenes utsagn og svar vil bli drøftet på bakgrunn av teorien som ble redegjort for i kapittel 2.0 Teori. Her har jeg valgt å dele opp drøftingen i tre hovedpunkter. Dette er de samme tre punktene som tas opp i teori delen. 4.1 Trygge og tilstedeværende voksne, 4.2 Rutiner knyttet til turorganisering og 4.3 Barns premisser og medvirkning. Felles for disse punktene er at de vil være knyttet til problemstillingen.

4.1 Trygge og tilstedeværende voksne

I henhold til trygge og tilstedeværende voksenroller i barnehagen, spurte jeg informantene om tankene de hadde rundt hva en trygg voksen i barnehagen kan defineres som, knyttet til turer med små barn. Informant 1 forklarer at han mener en trygg voksen er en som har klare rammer for turen og kontroll på hvor mange barn det er med på tur, i tillegg til barnas dagsform. Videre forklarer han at det er viktig for han å være tilstede med barna og bruke ørene. Altså å være oppmerksom på hva som skjer til en hver tid. Dette har en sammenheng med hva Neegaard (2013, ss. 16-17) trekker frem angående tilstedeværende og oppmerksomme voksne på tur. Her trekkes det frem i teorien at barn trenger å føle på trygghet fra personalets side, ved at personalet fremstår tydelige, engasjerte og interesserte i det barna gjør. På tur er det viktig å ha en oversikt over hvor alle barna er, hva barna holder på med og hvordan området man er i er med på å innvirke utfallet av turen. Er det mye variasjon i terrenget, vil det som informant 1 sier, være viktig å ha klare rammer for området og en oversikt over barnegruppen. Dersom et barn trenger hjelp opp på en stein, er det en fordel som barnehagelærer å kunne oppfatte dette, slik at en kan hjelpe barnet opp og tilse at omstendighetene er trygge for barnet, med tanke på dets nivå.

Informant 2 svarer på samme spørsmål om hva en trygg voksen kan defineres som, at det er sentralt som trygg voksen på tur å ha en oversikt over turmål. Informant 2 forklarer videre at

det er viktig med en løpende vurdering av barna og turmålet kontinuerlig på turen. Med løpende vurdering av barna ga informanten en utdypende tilleggs kommentar på at dette handlet om å følge med på barnas trivsel og aktivitet rundt i området. I en sammenheng med dette, forklarer Buaas (2016, s.83) at en trygg voksen er en som er til stede i øyeblikket sammen med barna, slik at man som barnehagelærer har muligheten til å få en vurdering av barna, slik informant 2 viser til. Videre kan dette knyttes sammen med hva Røthle (2021) trekker frem angående den forutsigbare tryggheten. Her pekes det på hvordan man som barnehagelærer må være konsekvent i tilstedeværelsen for at tryggheten skal oppfattes forutsigbar for barnet (Røthle, 2021, ss. 133-134). Slik informant 2 forklarer, er det sentralt med en tilstedeværende voksen på turen. En slik tilstedeværelse på turen, og å være i nærheten av barna for å ha en oversikt, vil være med på å bevare den forutsigbare tryggheten.

4.1.1 «Har vi ikke nok voksne, drar vi ikke på tur» - Bemanning

Jeg ønsket videre i intervjuet mitt å undersøke konsekvensene fravær av trygge voksne i personalet har på turer og turplanlegging på småbarnsavdelinger. Derfor ble informantene spurt spørsmål om hvordan de sikrer tilstrekkelig antall voksne på tur, og hva som skjer dersom de ikke er et tilstrekkelig antall, for eksempel ved uforventet fravær av personalet (Vedlegg 2). Begge informantene kom fort med klare og tydelige meninger. Informant 1 svarte umiddelbart og bestemt at «Har vi ikke nok voksne, drar vi ikke på tur.». Det virket ut fra dette svaret at det var en selvfølge for informant 1 at turen ikke gjennomføres når det er fravær av faste voksne. Informant 2 var også tydelig på sine meninger om dette spørsmålet. Informant 2 svarer: «Både vi voksne og barna skal føle seg trygge på turen, og om bemanningen ikke strekker til, drar man tidligere hjem». Informant 2 understreker at følelsen av trygghet skal være tilstede for både personalet og barnegruppen, og det skal ikke være noe problem å avlyse turen tidlig. Videre legger informant 2 til at avdelingen flytter turen til en annen dag, dersom det er planlagt fravær av personale på en turdag.

Et fellestrekk hos begge informantene er at de ser det som en selvfølge at det ikke er forsvarlig med tur når bemanningen ikke er fullstendig. Barnehageloven (2005, §26) fastslår i paragraf om *Grunnbemanning* at bemanningen er grunnleggende for at barnehagen kan drive en pedagogisk virksomhet, som i dette eksempelet er å være på tur med små barn. Det er altså sentralt for det pedagogiske ved en tur at voksne er fysisk til stede, men det er minst like viktig for barna at de voksne er mentalt til stede også. Dette understrekes av Drugli (2018, s.30), hvor hun trekker frem viktigheten at tilstedeværende voksne med tanke på barns utforskning og læring på tur. Det er én ting at det er nødt til å være nok voksne med på turen,

men dette viser også at de voksne som deltar på turen skal være der for å støtte barns trygge læring også. Dette har og en viktig sammenheng med barns lek på tur. Öhman (2012, s.191) forklarer hvordan trygghet er en viktig faktor for hvordan barn utfolder seg i leken. Med en tilstedeværende voksenrolle som kan virke som en bekreftende og trygg medspiller i leken, vil de små barna føle seg mer komfortabel med å oppsøke andre barn i leksamspillet. Ved å være til stede, involvere seg og være interessert i det barn gjør og finner ut på tur. Som informant 2 sier, er det viktig at både barn og voksne føler på trygghet før og underveis på turen, og derfor er både bemanning og kvaliteten av bemanningen en sentral faktor. Ut fra dette, gir både informant 1 og informant 2 meg som intervjuer et inntrykk av at bemanning er en faktor de har som en forutsetning til turen, samt at denne bemanningen skal bestå av voksne barna opplever som trygge.

4.1.2 Barns gode naturopplevelser med trygge voksenroller

Med tanke på trygge og tilstedeværende ansatte på tur med små barn, ønsket jeg å finne ut av betydningen av trygge barnehagelærere knyttet til barns gode naturopplevelser. I intervjuet mitt spurte jeg derfor informantene om de kunne komme med en hendelse hvor informanten har observert en god naturopplevelse hos enkeltbarnet eller barnegruppen på tur. Informant 1 forteller da om en tur de hadde tidligere denne uken:

«Vi var på de store snø haugene på parkeringsplassen utenfor barnehagen. Et barn begynte å gråte fordi det ikke kom seg opp bakken. Han fikk litt hjelp av meg, til å finne en ny slakkere vei, og kom seg opp resten av haugen selv. Han lyste opp når han nådde toppen, stort uttrykk av mestring når han sto på toppen og så at han klarte det, han gliste og jeg så at han søkte anerkjennelse.»

Her trekker informanten frem hvordan dette barnet opplevde mestring, og søkte anerkjennelse fra barnehagelæreren som en bekreftelse på barnets mestring. I hendelsen informant 1 forteller om, viste barnet tegn til at det var utfordrende å komme seg opp snø haugen. Informant 1 stiller da opp for barnet, i den betydningen at han hjelper barnet til å finne en slakkere vei opp snø haugen. I det barnet kommer opp og oppdager at det er på toppen, uttrykkes det mestring og informant 1 observerer at barnet søker anerkjennelse av barnehagelæreren. Det å stille opp som barnehagelærer eller ansatt i en slik situasjon, er viktig for barnets videre utforskning og følelse av trygghet. Dette er et tema Drugli (2017, s.44) trekker frem, hvor det understrekes at det å gi bekreftelse, omsorg og hjelp, er med på å bygge relasjoner til barnet. Det fører videre til at barnet føler på en trygghet rundt denne voksenpersonen. Ved at barnehagelæreren

(informant 1) hjalp barnet til å mestre å komme seg til toppen, gjør at barnet til en annen anledning kan føle på trygghet i større grad. Dette er med på å skape en trygg utvikling. Denne tilbakevendende søken etter anerkjennelse hos en trygg voksenperson, kan knyttes opp mot det Broberg (2018, s.32) omtaler som «en trygg havn». Her henvises det til trygghetssirkelen om hvordan barns trygghet foregår i praksis. Barn er nødt til å føle seg sett og hørt, for å føle seg trygg nok til å begi seg ut på utforsking og testing av egne ferdigheter. I fortellingen informant 1 legger frem, henvendte barnet seg til den voksne når klatringen opplevdes som en utfordring. Her opplevde barnet å bli sett av en trygg voksen, og mottok hjelp til å løse utfordringen. I likhet søkte også barnet den voksnes oppmerksomhet når det opplevde mestring. Dette når barnet hadde nådd toppen av snø haugen sammen med de andre barna. Her forklarer informant 1 at barnet søker blikket til barnehagelæreren og tydelig gir uttrykk for at barnet ønsker anerkjennelse og bekreftelse på mestringen barnet opplevde. Her tolkes det at den voksne fungerer som en trygg havn barnet kan oppsøke ved både vanskelige og positive hendelser, ut fra hva informanten forteller og Broberg (2018, s.32) viser til. Her krever det, som nevnt tidligere, at det allerede ligger en trygg tilknytning til barnehagelæreren i grunn.

4.2 Rutiner knyttet til turorganisering

Rutiner og organisering av barnegruppen og personalet er sentrale forutsetninger for å ha med en småbarnsavdeling på tur. I intervjuet spurte jeg informantene om hvilke forberedelser de gjør i forkant av en tur. Her var begge informantene tydelige på at de prater sammen i personalet for å planlegge en plass de vil være på turen. Informant 1 svarer at «Det viktigste er utstyret. Sekken står som regel ferdig pakka i gangen med bleier, førstehjelp og utstyr til bål». Videre forklarer informant 1 at det gjør terskelen for å dra på tur lavere, når de vet at tursekken er klar til avreise. Da har de en mindre arbeidsoppgave å tenke på i forberedelsene til tur. Informant 2 forklarer at de har rutiner på hvem som skal ta seg av tursekken når de er tilbake til barnehagen, slik at tursekken blir pakket ut av og pakket klar igjen til tur etter bruk.

I følge Lysklett (2013, s. 82) starter turen før man går ut av døra i barnehagen. Klargjøring og organisering av utstyr er også en stor del av forberedelsene til tur. Lysklett (2013) trekker også frem hvilke type utstyr som er nødvendig å ha med seg på tur, hvor det nevnes blant annet førstehjelp utstyr og mobiltelefon med tanke på sikkerheten til både barn og voksne (Lysklett, 2013, ss. 84-85). Etter egne erfaringer, ser jeg det som en stor fordel at utstyret er

klargjort på forhånd. Det kan trolig ha en innvirkning på motivasjonen til de ansatte angående tur, når utstyret er klart. Etter hva de forklarer i intervjuet, virker det som at det letter på arbeidet med turen når de klargjør i forkant, og har opparbeidet seg rutiner som fungerer.

Det Lysklett (2013) trekker frem om at turen starter før en går ut av døra, ser det ut til at informantene også har en liknende personlig mening om. Det fremstår ut fra det som er lagt frem her, som at både informant 1 og 2 jobber på avdelinger som har opparbeidet seg rutiner slik at det blir enklere å gjennomføre turer med småbarn gruppene. Det er riktignok ikke gjort rede for konkret hvor mange og spesifikt hvilke arbeidsoppgaver som inngår i rutineene, men dette er noe jeg kunne intervjuet dypere om ved en videre forskning.

4.2.1 «Barna vet hvem de skal gå sammen med»- Rutiner hos barnegruppen

I likhet med å ha rutiner innad i personalet når det gjelder tur, har også barna i informantenes barnehage et kjennskap til rutiner. Dette hadde både informant 1 og informant 2 meninger om angående trygghet på tur. Informant 1 sier: «Barna vet hvem de skal gå sammen med når vi er på tur». Her uttrykker informanten at barna har en forutliggende kunnskap og er kjent med turgåing i barnehagen. Det å ha faste turpartnere er en rutine innført av personalet, som barnegruppen er kjent med. Informant 2 uttrykker at på tur er barna kjent med faste kjente stoppesteder. Videre forteller informant 2 at barnehagen har flere områder like utenfor barnehagens område, hvor de ofte er på tur eller pleier å stoppe ved. Dette forteller også noe om barnas kjennskap til rutineene på tur. Drugli (2018) presiserer at det er spesielt viktig hos de små barna å ha en forutsigbarhet i hverdagen i barnehagen (2018, s.49). Slike rutiner er med på å skape forutsigbarhet for barnegruppen. Ved å ha faste turdestinasjoner, slik informant 2 forklarer, vil barna kunne kjenne igjen kjennemerker på veien, og dette vil skape en forutsigbarhet for dem. Hadde informantene lagt opp turen på en helt ny plass, kan det tenkes at dette ville vært med på å påvirke småbarnas følelse av trygghet og forutsigbarhet på turen. Her spiller rutineene inn på en positiv måte, hvor faste rutiner rundt turene kan bidra til å skape gode situasjoner for de små barna.

I tillegg til rutineene knyttet til selve turen i barnehagen, trekker også informantene frem et annet element ved rutiner. Nemlig barnas rutiner knyttet til påkledning. Her trekker informantene frem hvordan barnegruppens fysiske nivå og tilpasning av utfordringer tas i betraktning i forhold til planlegging av turen, hvor det vil bli brakt lys på hvordan vær og påkledning påvirker barnets ferdigheter. Når det gjelder planleggingen av turen, er det nevnt tidligere at informantene tar hensyn til barns dagsform og andre forutsetninger fra barns side.

Informant 2 forklarer at: «Noen dager velger vi å kun være ute i snøen utenfor døra på avdelinga. For enkelte barn er det nok utfordring å bare holde seg i barnehagens område. Med tre lag klær er ikke det bare-bare». For å trekke inn et perspektiv sett fra garderoberutinene før tur, trekker Dugli (2018, s.55) frem hvordan de små barna krever en mer fysisk tilstedeværende voksen, enn hva de eldre barna trenger. I dette ligger det at de små barna vil i større grad trenge hjelp til å for eksempel ta opp glidelåser, ta på sko eller tekke votter over jakka. Etter hva informantene nevner, tyder det på at begge deres avdelinger har rutiner på hvordan gjøre garderobesituasjonene gode for barna. Garderobesituasjonene er og en del av forberedelsene til tur, da personalet er nødt til å ta hensyn til vær når det gjelder hva slags påkledning som skal legges frem til hvert av småbarna. Riktig og god bekledning er nemlig en betydningsfull faktor når det gjelder barns gode naturopplevelse på tur. Som nevnt, trekker informant 2 frem hvordan deres avdeling tar høyde barnas nivå når det planlegges tur, hvor informanten slenger inn at det ikke kan være lett å bevege seg for de små med mange lag klær. I tilknytning til dette, legger Lysklett (2013, s.83) frem at en varm og værtilpasset bekledning, samt en rett størrelse på klærne, er en forutsetning for at barnet skal ha det bra på tur. Fra mitt synspunkt, gir informantene inntrykk av at de har en forståelse for at bekledning hos småbarn kan være med på å påvirke barnets egenskaper og nivå på tur. Bekledning og rutiner rundt dette, knyttet opp mot organisering av rutiner, kan vise seg å være noe å ta i betraktning i planleggingen.

4.3 «Alt kommer an på barna» - På barns premisser

I analysen av datamaterialet, kom det frem at begge informantene vektlegger barnas tanker og meninger når det gjelder flere elementer rundt barnehagens pedagogiske planer. Her vil det belyses hvordan informantene begge legger til rette for turer på barns premisser. I intervjuguiden (vedlegg 2) har jeg valgt å inkludere spørsmål knyttet til hvordan barnehagelærerne legger til rette for barns medvirkning på tur, for å støtte opp under barns gode naturopplevelser. Her fikk jeg flere svar av informantene. Informant 1 forteller at «på tur lar de ofte barna styre retningen og hvor de vil stoppe». I likhet med dette svarer informant 2 «Vil barna stoppe en plass, stopper vi der.». Her gir informant 1 uttrykk for at de *ofte* tar barns innspill, og her kan det diskuteres hvor ofte «*ofte*» betegnes som ut fra informant 1 sitt perspektiv. Informant 2 sitt utsagn kan i forhold til Informant 1 sitt utsagn, gi uttrykk for at det i større grad blir tatt hensyn til barns medvirkning på turen.

I følge Rammeplan for barnehagen (2021, s.19) skal man som barnehagelærer legge til rette for barns medvirkning. I en slik tur situasjon, kan det være slik informantene forklarer, å la

barna bestemme destinasjonen eller veien til destinasjonen på tur. Fønnebø (2021, s.135) belyser hvordan man som barnehagelærer må ha kompetanse for å legge til rette for at barn har innflytelse på tur. Det vil si at de ansatte må evne å se, som eksempel, mulighetene til et skogsområde barnegruppen foreslår å stoppe ved. Videre trekkes det frem at barnehagelærerens kunnskaper til å se affordances i naturen og potensialet fra barnets perspektiv, er en sentral del av barns trivsel på tur (Fønnebø, 2021, s.135). I eksempelet informant 1 kommer med i delkapittelet om «Barns gode naturopplevelser på tur», la informant 1 frem at denne turen var planlagt til å ende en annen plan, men etter barnegruppens ønske om å leke på snø haugene. Dermed ble snø haugene turens mål. Dette viser hvordan informant 1 som barnehagelærer tok hensyn til barn medvirkning, og så mulighetene i området rundt snø haugene, altså plassens affordances.

En tur på en småbarnsavdeling er noe som blir planlagt av de ansatte. Et sitat informant 1 nevnte i slutten av intervjuet, under det siste avsluttende spørsmålet i intervjuguiden, forteller på en konkret måte mye om informantens tanker angående barns premisser og medvirkning:

«Alt kommer an på barna.»

Turene i barnehagen blir planlagt og organisert av de ansatte, men samtidig kommer utfallet av turen an på hvordan barn stiller seg til planleggingen. Drugli (2017) påpeker hvordan det i en voksenstyrt aktivitet som en tur, skal sees til at de små barna skal få en frihet til å velge hva de vil gjøre og hvor de vil oppholde seg, innenfor rammene satt av barnehagelæreren eller de ansatte (Drugli, 2017, s.169). Ut fra sitatet fra informant 1, er det åpent for tolkning i hvor stor grad barn har muligheten til å medvirke. Vil «alt» betegne alle sidene ved tur? Det kan virke som at informanten her sikter til barns medvirkning innad i den planlagte turen, slik Drugli (2017) trekker frem.

I tilknytning til dette, kommer informant 2 med sin mening om hvordan han som barnehagelærer legger til rette for barns medvirkning på tur, med tanke på å støtte opp under barns gode naturopplevelser. *«Vi er på tur på barns premisser, det er barna vi går på tur for og det bør derfor være på deres premisser. Dersom det er dårlig vær eller barna ikke viser interesse for tur, gjør vi noe annet»*. Her gir informant 2 inntrykket av hvordan turen ikke er en nødvendighet dersom barnegruppen ikke gir uttrykk for at det er noe barna ønsker. Samtidig som en tur skal skje på barns premisser når de er på tur, siden man som barnehagelærer er på tur for barnas skyld. Barnehageloven (2005) fastslår i paragraf 3 at alle barn har rett til å medvirke i barnehagens virksomhet, så langt det samtidig blir tatt hensyn til

barnets beste (Barnehageloven, 2005, §3). Informant 2 trekker frem hvordan turen kan bli avlyst dersom barnegruppen ikke viser interesse på tur. Knyttet til dette utsagnet, kan det diskuteres hva som er for barns beste. Dersom man alltid skal ta beslutningen om at turen blir avlyst de gangene barn ikke vil på tur, kan det gå på bekostning av barnets opplevelser med natur og friluftsliv i barnehagen. Her kan det diskuteres om dette virkelig er for barns beste, eller om det er bedre for barnet eller barnegruppa å gjennomføre turen. Basert på personlige erfaringer, har det blitt opplevd et mindre engasjement fra barn når det gjelder å komme seg på tur. Samtidig har det blitt erfart at disse barna som ikke hadde lyst til å dra på tur, har opplevd å trives på tur og fått erfaringer med gode naturopplevelser.

5.0 Oppsummering

I denne bacheloroppgaven blir det belyst sider knyttet til problemstillingen «**hvilke faktorer er med å påvirke små barns trygghet på tur?**» Innledningsvis i denne oppgaven nevnte jeg begrunnelse for valg av tema og problemstilling. Dette var sterkt påvirket på bakgrunn av egne erfaringer, der det i praksis ble avlyst turer stadig vekk på grunn av mangel av trygge voksne i personalet. Dette gjorde meg nysgjerrig på hvordan turer blir prioritert og planlagt i andre barnehager. Gjennom dette bachelorprosjektet har jeg oppnådd et større innblikk av hvordan dette gjøres andre plasser. Intervjuet ga meg som forsker muligheten til å få innblikk i hva to informanter tenker om trygghet på tur med små barn. Her kom det til syne flere faktorer som er med på å påvirke turen, og hvordan barnehagelærere har barns trygghet som en forutsetning i planlegging og gjennomføring av turene.

Når det gjelder informantenes meninger, er det flere fellestrekk når de snakker om trygghet, rutiner og barns medvirkning. De uttrykte begge hvordan de er opptatte av at turene skal være en positiv del av barnehagens hverdag. Det er et gjennomgående fokus på at både barn og ansatte skal føle på trygghet når det kommer til tur. Her er det flere faktorer som spiller inn. De som har kommet frem i denne oppgaven omhandler rutiner, tilknytning, tilstedeværelse og å se barnets ståsted.

Et vesentlig funn i denne oppgaven, er hva som skjer med turen når bemanningen ikke strekker til. Dette var en hovedsakelig grunn til valget av tema og problemstilling i dette prosjektet.. Her kommer det frem at begge avdelingene er tydelige på at turen blir avlyst de gangene bemanningen ikke strekker til. Samtidig uttrykkes det at disse turene blir tatt igjen

ved en annen anledning. Det begrunnes med at både barn og ansatte skal føle seg komfortable på tur. Tryggheten står sentralt. Det begrunnes fra begge informantenes ståsted at turene samtidig skal skje på barns premisser, med hensyn til barnegruppens medvirkning.

Ettersom dette prosjektet baserer seg på to informanter sine synspunkter, vil det ikke være et vidt nok grunnlag til å trekke en konklusjon som viser helheten generelt i barnehager. Det som kommer frem i funnene i dette prosjektet kan appellere til barnehagelærere i andre barnehager, og samsvarer med hva teorien inkludert i oppgaven uttrykker og det Barnehageloven (2005) og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2021) fastslår.

Avslutningsvis bør det nevnes at det er flere faktorer som er med på å påvirke små barns trygghet på tur. Hva som skjer i forkant av turer, slik som opparbeiding av trygghet, relasjoner og kjente rutiner, har i denne oppgaven vist seg å være sentralt. Tryggheten på tur påvirkes av forarbeidet, tryggheten til de ansatte og trygghet i rutiner.

6.0 Litteratur

- Barnehageloven, (2022-06-10), Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2022). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2.utg.). (H. Jæger, Red.) Cappelen Damm Akademiske.
- Broberg, M. (2018). Betydningen av tilvenning og trygghet for de yngste barna i barnehagen. I I. P. Samuelsson, & A. Jonsson (Red.), *Barnehagens yngste barn. Perspektiver på omsorg, læring og lek*. Fagbokforlaget.
- Buaas, E. H. (2016). *Med himmelen som tak: barns skapende lek utendørs* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen* (3. utg.). Cappelen Damm Akademiske.
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademiske.
- Drugli, M. B. (2018). *Dette vet vi om: Gode rutinesituasjoner*. Gyldendag Akademiske.
- Fønnebø, B. (2021). Skapningsmiljøer i by og bynære strøk. I K. Jørgensen-Vittersø, & U. Vik, *Barn i by: Natur, helse og bevegelse i byer og bynære strøk* (ss. 133-152). Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag AS.
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *Rammeplan for barnehage; Innhold og oppgaver*. Fagbokforlaget.
- Lekhal, R., Drugli, M., & Buøen, E. (2019). *Små barns læring*. Cappelen Damm Akademiske.
- Lysklett, O. B. (2013). *Ute hele uka. Natur- og friluftslivbarnehagen*. Universitetsforlaget.
- Neegaard, H. R. (2013). Hva preger barns friluftsliv? I H. R. Neegaard, & T. Lundhaug, *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Cappelen Damm Akademiske.

Röthle, M. (2021). Møte med de lekne barna. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.), *Småbarnspedagogikk- Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg.). Cappelen Damm Akademiske.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse; En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1- Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Trygge voksne på tur med små barn»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et **bachelorprosjekt** hvor formålet er å undersøke betydningen av trygge voksne på tur med de yngste barna. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med dette prosjektet er å samle inn informasjon om hvordan du som pedagogisk leder arbeider med trygge relasjoner knyttet til små barn på tur. Gjennom prosjektet vil jeg undersøke hvordan innvirkning trygge relasjoner til voksenpersoner i barnehagen har på de yngste barnas gode naturopplevelser på tur?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du samtykker til deltakelse i forskningsprosjektet, innebærer det at du deltar i et intervju. Varigheten på intervjuet vil være mellom 40-60 minutter. Intervjuet vil inneholde spørsmål som omhandler tur på en småbarnsavdeling, og din rolle som en trygg voksen. Det vil også bli spørsmål knyttet til tematikker rundt relasjoner, planlegging og gjennomføring av turer.

På forhånd av intervjuet vil du få tildelt en intervjuguide som vil inneholde spørsmål til intervjuet, slik at du som informant har mulighet til å forberede deg. Svar og informasjon knyttet til intervjuet vil bli behandlet anonymt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres. All data vil kun være tilgjengelig for de ansvarlige i prosjektet.

Prosjektet skal avsluttes 28.06.23.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig:

Karin Kippe

Mail: kok@dmmh.no

Vegar Bones

Mail: vegar.bones@solbakken-barnehage.no

Student:

Synne Wiker

Mail: [REDACTED]

tlf: [REDACTED]

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*]. Jeg samtykker til:

- å delta i (*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju, spørreskjema, observasjon*).

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.